

ANALIZA BARIERELOR DE INTRARE ÎN SECTORUL BANCAR MOLDOVENESC

Dr., conf. univ., Angela BELOBROV

*Academia de Studii Economice din Moldova
Republica Moldova, Chișinău, str. Banulescu-Bodoni 61
Telefon: + 373 22402753; web site: www.ase.md*

Abstract

Competition can be especially powerful when it develops from outside the traditional industry. Therefore to improve effective competition is very important that you have a contestable market, which firstly means low barriers to entry. The present research focuses on identifying and describing barriers to entry and expansion in the banking market. From the perspective of this research entry barriers have been grouped into two groups: regulatory barriers and non-regulatory barriers. Regulatory barriers include prudential regulations, conduct regulations and the authorization process. The list of non-regulatory barriers is much longer and includes cost of agency banking and transactions, consumer reluctance to move current accounts, consumer convenience, branch network and brand name, product range, the high cost of switching etc.

The object of the research is the Moldovan banking market.

In the article is used the benchmarking method to highlight the level of barriers.

The results show that in the Republic of Moldova the non-regulatory barriers are greater than regulatory barriers.

Key words: *competition, banking sector, barriers to entry and expansion, concentration indexes, benchmarking analysis.*

JEL CLASSIFICATION: C4, G21, D40, D50, L11

I. Introducere

În majoritatea țărilor lumii, ultimele decenii sunt marcate conturarea rolului politicilor concurențiale, în calitatea lor de politici publice. În mai multe țări, inclusiv în Republica Moldova, au fost create autorități de concurență, obiectivul fundamental al cărora este monitorizarea funcționării piețelor în vederea evaluării, menținerii și stimulării climatului concurențial din sectoarele sensibile ale economiei naționale.

Politica în domeniul concurenței se referă la aplicarea unor reguli pentru a se asigura că entitățile concurează corect una cu celălalte. În sens larg, politica concurenței încurajează antreprenoriatul și eficiența, creează alegere mai largă pentru consumatori, ajută la reducerea prețurilor și la îmbunătățirea calității [6]. Obiectivul principal al politicii concurenței este de a preveni și de a înlătura distorsiunile concurențiale ce rezultă din acțiunile firmelor sau ale autorităților publice, acestea făcând ca piața să funcționeze eficient.

Politica concurenței este considerată ca fiind una dintre cele mai dezvoltate și de succes politici din Uniunea Europeană (UE) din punct de vedere al semnificației practice pentru guverne, firme și consumatori. În UE regimul concurenței a fost stabilit încă în 1957, în Tratatul de la Roma (partea a III-a, titlul I, capitolul I).

Creșterea importanței politicii concurenței în UE a fost stimulată de necesitatea de a realiza cele două obiective majore: existența unor piețe concurențiale și funcționarea optimă a pieței interne.

De fapt, aceleași obiective sunt urmărite de guvernanții din întreaga lume.

II. Precizări conceptuale

În vederea stabilirii unei perspective unice de abordare a problematicii cercetate, prezentăm precizarea principalelor concepte pe care se bazează cercetarea.

Concurența ca obiect de studiu științific, se atribuie la domeniul *organizării industriale*, care este domeniul economiei ce studiază comportamentul strategic al firmelor, interacțiunea

acestora și structura piețelor. Termenul dat este considerat adesea sinonim cu cel de economie industrială.

Economia industrială studiază comportamentul firmelor, comportamentul industriilor și funcționarea piețelor. Ea este o aplicație a teoriei microeconomice asupra analizei firmei, industriei și piețelor.

Începutul economiei industriale moderne este plasat la începutul anilor 1930, odată cu conturarea Paradigmei „structură-comportament-performanță” [7], care la rîndul ei are la bază un șir de concepte:

Structura pieței, caracterizată prin concentrarea pieței, barierele la intrare, diferențierea produselor, integrarea verticală, integrarea orizontală;

Comportamentul, evidențiat prin obiectivele de afaceri, strategiile de afaceri și practicile concurențiale;

Performanța, descrisă de eficiență, profitabilitate, progresul tehnologic și creștere.

Există însă și cercetători care consideră că economia industrială are o sferă mai largă de cuprindere, incluzând alături de organizarea industrială și dinamica industrială și altele.

Politica de concurență este studiul opțiunilor de politică pentru promovarea și stimularea unei concurențe efective pe piață, **legea concurenței** reprezentînd expresia legislativă a politicilor de concurență. Derivînd din acestea, *autoritățile de concurență* asigură aplicarea corectă a legislației și normelor de concurență. Cea mai elocventă evidențiere a principalelor atribuții ale autorităților de concurență se obține prin referirea la atribuțiile în domeniu ale Comisiei Europene [5], care stipulează în principal monitorizarea și, dacă este necesar, blocarea:

- acordurilor anticoncurențiale (și, în special, a cartelurilor hardcore);
- abuzurilor entităților cu poziții dominante pe piață;
- fuziunilor și achizițiilor;
- sprijinului guvernamental.

Dominarea pe piață, ca una dintre problemele esențiale de natură concurențială depinde major de lejeritatea de intrare pe piață a noilor competitori. Fenomenul „ușurinței” intrării pe piață se analizează în literatura consacrată concurenței prin prisma barierelor de intrare sau extindere pe piață.

III. Chintesența barierelor de intrare sau extindere pe piață

Raționamentul asigurării și stimulării concurenței în sectorul bancar se bazează pe faptul că un nivel ridicat de concurență în sectorul bancar contribuie la reducerea costurilor accesului la fonduri pentru a finanța nevoile întreprinderilor și gospodăriilor, ceea ce exercită un mare impact pozitiv asupra creșterii și dezvoltării economice a economiei naționale, în general, și asupra creșterii bunăstării cetățenilor, în particular.

Cercetătorii din mediul academic, la care s-au alineat recent și actorii politici, tratează barierele de intrare sau extindere pe piață drept impedimente majore în calea concurenței.

Procesul de intrare a noi firme pe piață sau de extindere a firmelor care deja activează, și însăși *inminența* intrării sau extinderii într-un termen scurt, stimulează concurența și uneori poate contrabalansa caracteristicile care altfel ar putea genera efecte negative asupra concurenței.

În același timp, o sursă semnificativă de disciplină concurențială poate fi eliminată sau redusă dacă există o barieră în calea intrării pe piață și / sau extinderii, indiferent dacă aceasta acționează ca barieră absolută sau se manifestă doar ca o formă de restricționare.

Intrarea și extinderea pe oricare dintre piețele existente presupun diverse costuri inevitabile de pentru firme. Costurile date sunt foarte variate în funcție de domeniul de activitate și includ de la costul punerii în funcțiune a procesului de producție, accesul la facilitățile de bază, dobîndirea drepturilor de proprietate intelectuală necesare funcționării, dar și obținerea autorizațiilor și licențelor de activitate, și altele.

O atenție importantă în evaluarea impactului acestor costuri asupra capacității firmelor de a intra pe piață este măsura în care acestea nu pot fi recuperate la ieșirea de pe piață (în engleză sunk cost, traduse mot-a-mot ca costuri scufundate).

Costurile de intrare nerecuperabile acționează ca obstacol în calea ieșirii de pe piață și practic obligă firma să rămână pe piață.

Mai mult decât atât, economiile de scară în combinație cu costurile de intrare nerecuperabile pot constitui o barieră atunci când acestea se referă la costul intrării sau extinderii pe piață.

Din perspectiva normativă, în studiile teoretice și empirice se evidențiază două categorii largi de bariere la intrare și extindere: bariere regulatorii și non-regulatorii. În figura 1 sunt prezentate barierele ce acționează pe oricare piață economică, inclusiv pe piața bancară.

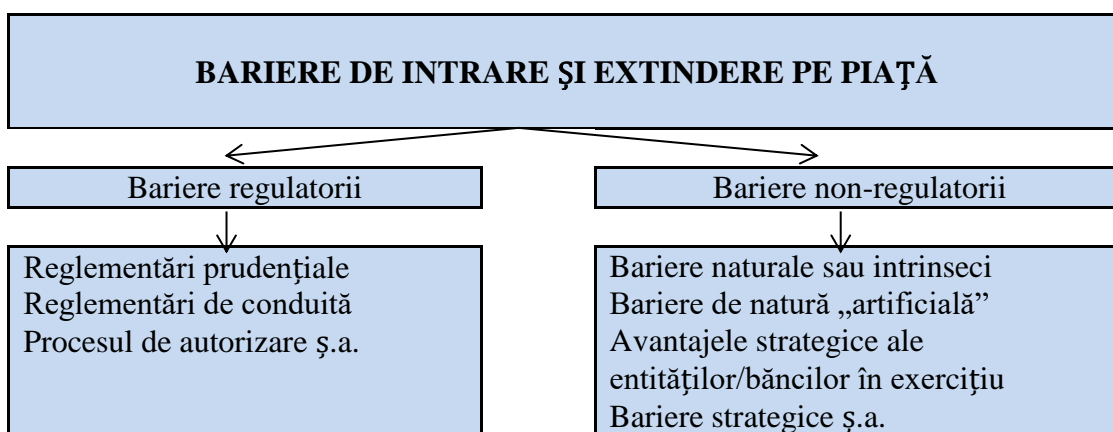

Figura 1. Tipologia barierelor de intrare și extindere pe piață

Sursa: compilat de autor

Dacă ne referim la întregul sector financiar, barierele de la intrare și extindere diferă esențial între diferitele segmente ale pieței financiare: bancar, de microfinanțare, bursier, de asigurare ș.a.

Activitatea bancară este una dintre cele mai reglementate activități economice. Privite din perspectiva organizării industriale, reglementările bancare acționează ca bariere la intrare și extindere pe piață.

Pornind de la gruparea barierelor la intrare și extindere pe piață prezentată în figura 1 și urmărind dezvăluirea acestora pentru entitățile ce doresc să activeze pe piața bancară, observăm că fiecare dintre tipurile enumerate cuprinde o gamă largă de bariere sau fenomene/procese ce pot acționa ca bariere în funcție de mediul/climatul de activitate. De asemenea există foarte multe diferențe între reglementările bancare în diferite state sau chiar regiuni.

Reglementările bancare prudențiale, ca elemente ale barierelor regulatorii înglobează mai multe domenii sau aspecte ce cad sub incidența monitorizării din partea băncilor centrale sau altor autorități statale.

Subgrupa reglementărilor prudențiale se extinde asupra următoarelor domenii:

- I. cerințe privind capitalul, ce se referă la adecvarea acestuia la riscurile asumate;
- II. cerințe privind capitalul, inclusiv exigențele față de proprietari și cotele acestora;
- III. cerințe privind lichiditatea;
- IV. exigențele față de administratorii băncilor ș.a.

Reglementările de conduită însumează:

- I. cerințele împotriva spălării banilor și finanțării terorismului și
- II. cerințele de calitate și funcționalitate a sistemelor de control intern ale băncilor.

Deseori costurile de licențiere și costurile de conformitate sunt enorme pentru o firmă care își dorește să intre pe piața bancară.

Analizat prin prisma inovațiilor tehnologice recente, caracterizate de apariția și dezvoltarea FinTech, procesul de autorizare se va analiza de către potențialii competitori prin prisma:

- I. accesului la licența pentru activitatea bancară și obținerea unei autorizații complete, cu drept de practicare a tuturor activităților ce se referă la serviciile bancare și
- II. obținerea de autorizații limitate, cu drept de practicare a doar a uneia/câtorva activități ce se referă la serviciile bancare.

Ca componente importante a barierelor non-regulatorii, la categoria barierelor naturale sau intrinseci se atribuie:

- I. economiile de scară obținute de operatorii mari;
- II. avantajele „primului sosit”;
- III. tehnologiile informaționale, inclusiv dezvoltarea infrastructurii, soluțiile tehnologice și sistemele moștenite;
- IV. rețeaua de filiale de care dispun operatorii care activează pe piață, așa cum deținerea unei rețele mari de filiale sau sucursale permite băncilor să capteze o cotă disproporționată a depozitelor comparativ cu băncile ce nu dispun de o rețea atât de extinsă în teritoriu. Acest fapt denotă despre existența unui efect de rețea în sectorul bancar;
- V. accesul la finanțare, ce însumează accesul la finanțarea de la banca centrală, cât și la finanțele private;
- VI. accesul la infrastructura de plăți, inclusiv accesul direct și indirect la sistemele de plăți sau structura discriminatorie a tarifelor de acces la sistemele de plăți;
- VII. gama și varietatea de servicii furnizate sau nivelul în care o bancă furnizează lista completă de servicii bancare;
- VIII. reticența consumatorilor de a-și muta conturile curente la alt operator, ceea ce atrage după sine dificultăți în atragerea de noi clienți;
- IX. confortul sau comoditatea consumatorilor, care ține de faptul că clienții pot găsi convenabil să cumpere un număr de servicii de la banca cu care au relații istorice și la care au ales în trecut să depună banii lor. ș.a.

Numele băncii sau brandul deseori este tratat în studiile de specialitate ca atribuindu-se la categoria barierelor de natură „artificială”.

În altă grupă a barierelor non-regulatorii, la categoria avantajelor strategice ale operatorilor în exercițiu (în engleză incumbent) ca regulă se includ:

- I. accesul la canale de distribuție, ce se referă la accesul la intermediari și aranjamentele verticale;
- II. activitățile care cresc costul de comutare, care includ în sine legarea sau gruparea produselor bancare, contractele pe termene lungi, comisioane și penalități de reziliere și întârzieri;
- III. informațiile despre proprietate și accesul la informațiile care ar putea fi utilizate în scopul țintirii clientului sau pentru vânzări încrucișate.

Participanții se pot confrunta de asemenea cu bariere strategice la intrare sau extindere pe piață, adesea manifestate prin aplicarea de acțiuni de descurajare. Astfel, băncile în exercițiu pot crește costurile participanților prin suprainvestirea în capacitățile ATM-urilor și rețelelor, prin gruparea produselor pentru a oferi prețuri mai mici, prin creșterea standardelor minime de calitate, prin investiții în reputație sau chiar prin refuzul accesului la facilitățile comune ale unei asociații, cum ar fi a serviciilor de decontare.

IV. Studiul de benchmarking (analiza de comparabilitate) a barierelor regulatorii de intrare pe piața bancară moldovenească

Una dintre problemele cu care se confruntă adesea factorii de decizie guvernamentali se referă la găsirea unui echilibru între obiectivele conflictuale de politici.

Piața bancară este unul din domeniile în care regulatorii se confruntă cu dilema: stabilitatea financiară versus nivel înalt de concurență. Problema devine cu atât mai complicată, cu cât aceste obiective sunt în sarcina a două instituții distincte:

I. Banca centrală, în atribuțiile căreia pe lângă sarcina principală de menținere a stabilității prețurilor, intră și sarcina de asigurare a stabilității sectorului bancar, fiind asigurată prin lege și cu instrumente adecvate;

II. Autoritatea de concurență, care are sarcina de monitorizare, asigurare, promovare, încurajare și intervenție în vederea instaurării și menținerii unei concurențe efective și eficiente pe toate piețele, inclusiv pe piața bancară.

Căzând sub incidența concomitentă a reglementărilor stabilite de aceste două instituții, băncile comerciale în activitatea sa trebuie să dispună în permanență de capital suficient, care să fie suficient de mare și diversificat pentru a absorbi șocurile majore iminente, și în același timp să rămână suficient de competitive pentru a oferi consumatorilor servicii la prețuri rezonabile.

Precizăm că băncile se supun și reglementărilor altor instituții publice, inclusiv autorității de protecție a drepturilor consumatorilor, care de asemenea exercită impact asupra limitării concurenței efective, însă această problemă este obiectul unei cercetări aparte.

Până în prezent, atât în literatura științifică consacrată concurenței în piața bancară, cât și în politicile de stat, nu s-a ajuns la un consens în ceea ce privește țintirea unui anumit nivel de concurență (măsurat cu ajutorul cărorva indicatori specifici), care ar justifica și demonstra un nivel adecvat pentru piața bancară, inclusiv din perspectiva stabilității financiare.

Reieșind din contextul descris, am decis realizarea unui studiu de benchmarking în vederea descoperirii și aprecierii barierelor la intrare sau extindere pe piețele bancare din Republica Moldova, Ucraina, Federația Rusă, România și Armenia.

Urmărirea realizării unui studiu de benchmarking integral impune ca activitatea complexă de comparare a performanțelor și proceselor să parcurgă următoarele 10 etape: identificarea subiectului de benchmarking, identificarea partenerului de benchmarking, determinarea metodei de colectare a datelor, colectarea datelor, determinarea diferenței de competitivitate, proiectarea noii performanțe, comunicarea rezultatelor, stabilirea țăintelor funcționale, dezvoltarea planului de acțiune, implementarea planului și monitorizarea rezultatelor, reformularea criteriilor[10], [1].

Așa cum barierele de intrare sau extindere însumează o lista lungă, cercetarea tuturor presupune eforturi substanțiale, inclusiv de timp, prin urmare prezenta cercetare se axează doar pe cerințele privind mărimea capitalului bancar.

Cîteva dintre etapele enumerate deja au fost parcurse, astfel fiind identificat subiectul de benchmarking și partenerii de benchmarking. Metoda de colectare a datelor se va limita la utilizarea datelor din sursele public disponibile, în continuare fiind descrise datele colectate, urmate de determinarea diferenței de competitivitate a acestora.

În **Republica Moldova**, în conformitate cu art. 4 din Legea instituțiilor financiare (LIF) nr. 550-XIII din 21 iulie 1995, Banca Națională a Moldovei are dreptul exclusiv de a elibera licențe băncilor și sucursalelor băncilor străine, fiind deci autoritatea de licențiere în domeniu.

Conform art.5, p. (1) al LIF [8], suma minimă scrisă și depusă în capitalul băncii este de 100 milioane MDL (*echivalentul a 5 milioane euro*), p. (2) prevăzând că acțiunile se achită integral cu mijloace bănești sau cu valori mobiliare de stat, în cazul capitalului inițial al băncii-punte.

În **România**, în conformitate cu Legea bancară, următoarele tipuri de entități sunt supuse cerințelor de licențiere ale Băncii Naționale a României:

- 1) băncile din România;
- 2) sucursalele din România ale instituțiilor de credit străine;
- 3) entitățile emitente de monedă electronică (altele decât băncile).

În prezent, capitalul minim necesar pentru o bancă înregistrată în România și pentru o sucursală a unei bănci domiciliată într-un stat membru non-UEM este de 37 milioane RON

(echivalentul a aproximativ 8,6 milioane euro). Pe lângă acest prag minim, se aplică și alte restricții în ceea ce privește capitalul social al băncii.

În **Ucraina**, rezoluția Băncii Naționale a Ucrainei nr.723 din data de 17 noiembrie 2014 "Cu privire la aprobarea modificărilor Instrucțiunii privind procedura de reglementare a activității băncilor din Ucraina" a crescut cerințele minime de reglementare a capitalului pentru bănci (H1) de la 120 milioane la 500 milioane UAH, reieșind din prevederile Legii Ucrainei "Privind modificările anumitor legi ale Ucrainei privind prevenirea impactului negativ asupra stabilității sistemului bancar" nr. 1586-VII din data de 4 iulie 2014.

Rezoluția stipulează că băncile care au început să funcționeze înainte de 11 iulie 2014 au permisiunea de a mări capitalul de reglementare la nivelul cerut în mod treptat. Valoarea minimă a capitalului reglementar pentru aceste bănci (H1) este stabilită la 500 milioane UAH începând cu 11 iulie 2024.

Au fost stabilite următoarele etape de majorare a capitalului bancar: 120 milioane UAH - până la 10 iulie 2017, 150 milioane UAH (echivalentul a 4,78 milioane euro) începând cu 11 iulie 2017, 200 milioane UAH (echivalentul a 6,4 milioane €) începând cu 11 iulie 2018, 250 milioane UAH - începând cu 11 iulie 2019, 300 milioane UAH începând cu 11 iulie 2020, 350 milioane UAH începând cu 11 iulie 2021, UAH 400 de milioane din 11 iulie 2022 și 450 de milioane de UAH din 11 iulie 2023).

În conformitate cu articolul 72 al Legii Băncii Rusiei și cu articolele 11, 11.2, 18, 35 și 36 din Legea bancară, în **Federația Rusă** sunt stabilite următoarele cerințe minime de capital pentru instituțiile de credit:

- capitalul social autorizat al unei bănci nou autorizate (din ziua în care banca a solicitat înregistrarea de stat și licența bancară) a fost stabilită la 300 milioane de ruble (4,4 milioane EUR);
- a fost stabilit capitalul social minim al unei instituții de credit nebancaire nou înregistrate, cu excepția capitalului social minim al unei contrapărți centrale noi înregistrate, din ziua în care instituția de credit nebancaire a solicitat înregistrarea de stat și licența la 90 de milioane de ruble;
- capitalul social minim autorizat al unei contrapărți centrale nou înregistrate de la data aplicării pentru înregistrarea de stat și licențiere a fost stabilită la 300 de milioane de ruble;
- capitalul minim de capital al unei bănci și capitalul minim de capital al unei instituții de credit nebancaire care solicită statutul unei bănci (din prima zi a lunii în cursul căreia cererea relevantă a fost prezentată băncii din Rusia) a fost stabilită la cel puțin 300 de milioane de ruble;
- capitalul minim al unei contrapărți centrale a fost stabilit la 300 de milioane de ruble;
- capitalul minim de capital al unei instituții de credit care solicită o licență generală a fost stabilit la cel puțin 900 milioane de ruble (începând din prima zi a lunii în cursul căreia instituția de credit a prezentat cererea relevantă băncii din Rusia).

Potrivit comunicatului de presă din 12.01.2015, Banca Centrală din **Armenia** a decis să ridice suma minimă a capitalului total al băncilor comerciale la 30 de miliarde de drame (echivalentul a 1,8 milioane de euro) de la 5 miliarde de drame, care era minimul cerut la 1 ianuarie 2017.

Analizând datele din tabelul 1 concludem că la 1 septembrie 2017 cerințele minime privind suma capitalului bancar în Republica Moldova, diferă de cerințele minime de capital stabilite în țările selectate ca referință.

Astfel, sumele minime de capital necesare pentru a intra pe piața bancară din Republica Moldova în comparație cu cele stabilite în țările de referință sunt cu 4,4% mai mari decât în Ucraina, cu 12% mai mari decât în Federația Rusă, cu 64% mai mari decât în Armenia, și în același timp cu 72% mai mici decât în România.

Tabelul 1. Cerințele minime de capital pentru instituțiile bancare în Republica Moldova, România, Ucraina, Federația Rusă și Armenia la situația din 01 septembrie 2017

Țara	Cerințele minime de capital pentru instituțiile bancare, unități monetare naționale	Cerințele minime de capital pentru instituțiile bancare, euro	Abaterea relativă față de nivelul din R. Moldova ($x_i - x / x * 100\% - 100\%$), %
R. Moldova	100 milioane MDL	echivalentul a 5 milioane euro	-
România	37 milioane RON	echivalentul a 8,6 milioane euro	+72%
Ucraina	150 milioane UAH	echivalentul a 4,78 milioane euro	-4,4%
Federația Rusă	300 milioane RUR	echivalentul a 4,4 milioane euro	-12,0%
Armenia	30 miliarde AMD	echivalentul a 1,8 milioane de euro	-64,0%

Sursa: elaborat de autor în baza datelor public disponibile

Prin derogare de la etapele exacte ale analizei de benchmarking, în scopul oferirii unei imagini de ansamblu a nivelului concurenței în sistemele bancare din țările analizate, în figura 2 prezentăm unul dintre cei mai cunoscuți indicatori, ce caracterizează nivelul concurenței - indicele de concentrare CR-5.

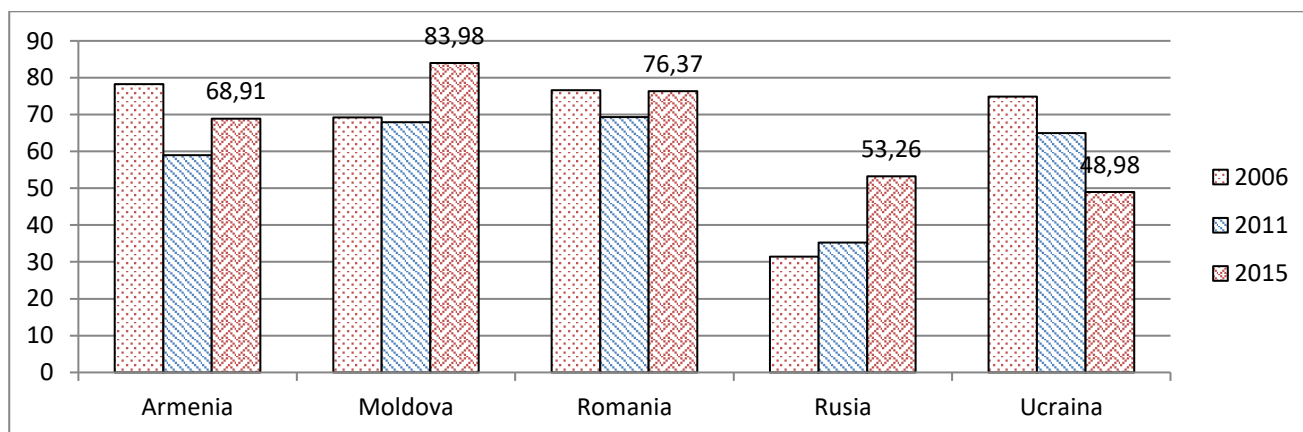

Figura 2. Indicii de concentrare în baza activelor bancare CR-5 în Republica Moldova și în țările de referință

Sursa: Baza de date a Băncii Mondiale. Disponibil online: www.worldbank.data.com

Datele din figura 2 indică asupra existenței unor niveluri diferite de concentrare, și prin urmare a unor niveluri de concurență diferite în sistemele bancare din țările analizate. În Republica Moldova fiind înregistrat cel mai înalt nivel de concentrare, în anul 2015 indicele CR5 având valoarea de aprox. 84%, cu 10% mai mare decât în România, cu 58% mai mare decât în Rusia și cu 71% mai mare decât în Ucraina.

În perioada 2006-2015 nivelul de concentrare pe piața bancară moldovenească a crescut.

Așa cum analiza de benchmarking privind barierele reglementării bazate pe cerințele minime de capital nu au indicat asupra unor probleme pentru Republica Moldova, presupunem că gradul înalt de concentrare, ce indică asupra unui nivel redus de concurență, se datorează mai degrabă barierele non-regulatorii decât celor regulatorii.

Cadrul general al analizei de benchmarking presupune proiectarea noii performanțe în domeniul studiat, comunicarea rezultatelor, stabilirea țințelor funcționale, dezvoltarea planului de acțiune, implementarea planului și monitorizarea rezultatelor, reformularea criteriilor. Totodată, evidențiem că cerințele de capital bancar în Republica Moldova sunt sub nivelul celor stabilite în Uniunea Europeană, fapt ce denotă că în perspectiva aderării la UE ar fi posibilă majorarea acestora.

În contextul proiectării noii performanțe, ca etapă a analizei de benchmarking, considerăm că în perioada supusă analizei, suma minimă de capital necesară pentru a intra pe piața bancară din Republica Moldova poate fi considerată ca fiind adecvată realității actuale din grupul țărilor din care face parte, diferențele relative mici față de cerințele stabilite în țări precum Ucraina și Federația Rusă, justifică că la moment nu sunt necesare modificări în legislația bancară ce se referă la cerințele minime de capital bancar.

Cu referință la parcurgerea următoarelor etape, considerăm că realizarea analizei de benchmarking ar fi un instrument util pentru utilizarea periodică de către organele de reglementare bancare și de către autoritățile de concurență, iar în funcție de rezultatele obținute, analiza ar putea continua cu dezvoltarea unor planuri de acțiune, implementarea acestora și monitorizarea rezultatelor, iar după caz și reformularea criteriilor.

CONCLUZII

Concluzionarea celor descoperite și expuse în prezentul studiu neapărat solicită evidențierea faptului că problematica abordată este una puțin cercetată. Specificul cercetării concurenței pe piața bancară derivă din faptul că domeniul activității bancare este caracterizat printr-un grad înalt de reglementare. Problema încurajării, promovării și impulsivării concurenței efective pe piața bancară devine mai complicată din cauza că este parte a unor obiective conflictuale a politicilor de stat, ce reies din dorința de atingere concomitentă a obiectivelor de stabilitate financiară și de concurență efectivă pe piața bancară.

Rezultatele analizei de benchmarking, ca instrument de analiză, dovedesc că la situația din luna septembrie 2017 cerințele minime de capital pentru a intra pe piața bancară din Republica Moldova pot fi considerate ca fiind adecvate realității actuale din grupul țărilor din care face parte. Analiza diferențelor relative față de cerințele stabilite în țări precum Ucraina și Federația Rusă, care s-au dovedit a fi mici, justifică că la moment nu sunt necesare modificări în legislația bancară referitoare la cerințele minime de capital bancar.

Concluzia de ansamblu a studiului, ținând cont de nivelurile de concentrare înregistrare în țările de referință analizate, este că în Republica Moldova barierele non-regulatorii la intrarea și extinderea pe piața bancară sunt mai mari decât barierele regulatorii.

BIBLIOGRAFIE

1. Anand - Rambabu Kodali, G. Benchmarking the benchmarking models. In: Benchmarking: An International Journal, Vol. 15 No. 3, 2008, p. 257-291.
2. ARCA News Agency. Central bank raises minimum amount of banks total capital to 30 billion drams. Disponibil online: http://arka.am/en/news/business/central_bank_raises_minimum_amount_of_banks_total_capital_to_30_billion_drams_from_5_billion_drams/
3. Bank Finance and Regulation Survey. Romania. Disponibil online: https://www.nndkp.ro/wp-content/uploads/2016/02/23-GPG_BFR_Romania.pdf
4. Baza de date a Băncii Mondiale. Disponibil online: www.worldbank.data.com
5. European Commission. EU institutions and competition policy. Disponibil online: http://ec.europa.eu/competition/consumers/institutions_en.html
6. European Commission. Why is competition policy important for consumers? Disponibil online: http://ec.europa.eu/competition/consumers/why_en.html
7. Faccarello, Gilbert, Kurz, Heinz D. Handbook on the History of Economic Analysis. Edward Elgar Publishing. p. 297.
8. Legea instituțiilor financiare nr. 550-XIII din 21.07.1995 (a Republicii Moldova). Disponibil online: <https://www.bnm.md/ro/content/legea-institutiilor-financiare-nr-550-xiii-din-21071995#art5>
9. National Bank of Ukraine. The minimum regulatory capital requirements for Ukrainian banks to be increased on a phased basis. 20.11.2014. https://bank.gov.ua/control/en/publish/article?art_id=12143567
10. Stapenhurst, T. The Benchmarking Book: Best Practice for Quality Managers and Practitioners. Butterworth-Heinemann. 2009.
11. The Central Bank of the Russian Federation (Bank of Russia). Disponibil online: http://www.cbr.ru/eng/analytics/bank_system/inf_base_imf_e.pdf